SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO

LAUSUNTO

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 213/2026 vp)

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

SLL pitää oppivelvollisuuslakiin esitettäviä muutoksia pääosin kannatettavina.

Oppivelvollisuuden suorittaminen määräaikaisesti työpajatoiminnassa on kannatettava lisäys lainsäädäntöön. SLL pitää työpajalla suoritettavan oppivelvollisuuden ehtoja kohtuullisina. On perusteltuna, että ehtoina ovat ilman toisen asteen opiskelupaikkaa jääminen, eroaminen tai opiskeluoikeuden peruuttaminen, sillä tutkintoon valmentavan koulutuksen (TUVA) tai toisen asteen tutkintoon johtavan koulutuksen tulee säilyä ensisijaisena oppivelvollisuuden suorittamisen tapana suhteessa työpajatoimintaan. SLL pitää kuitenkin tärkeänä, että ne nuoret, jotka eivät syystä tai toisesta hakeudu peruskoulun jälkeen toisen asteen koulutukseen, voidaan ottaa työpajalle.

SLL pitää myös oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämiseen, asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuuseen sekä nk. kaksois- ja kolmoistutkinnon suorittamiseen liittyviä lainsäädännön muutoksia ja tarkennuksia kannatettavina ja perusteltuina.

Mitä tulee oppivelvollisten matka- ja majoituskorvaukseen, SLL pitää tarpeellisena, että lainsäädännön päivityksen yhteydessä myös matka- ja majoituskorvauksen ehtona olevaa koulumatkan kilometrimäärää ja ajallista pituutta tarkastellaan uudelleen. SLL näkee, että 100 kilometriä yhdensuuntaisena matkana tai kolme tuntia yhteenlaskettuna päivittäisenä koulumatkana ovat kohtuuttomia edellytyksiä korvausten saamiselle. Tulevaisuudessa toisen asteen oppilaitosverkko tulee todennäköisesti harvenemaan, minkä myötä pitkät, mutta kuitenkin 100 kilometrin tai kolmen tunnin rajan alittavat, koulumatkat tulevat lisääntymään. SLL katsoo, että lukiokoulutuksen oppilaitosverkon harveneminen edellyttää matka- ja majoituskorvausten ehtojen keventämistä.

SLL pitää perusteltuna lakimuutosta, jolla oppivelvolliset asetetaan ensisijaiseksi yhteishaun opiskelijavalinnoissa nuorten oppimäärän mukaiseen lukiokoulutukseen ja TUVA-koulutukseen. Vaikka oppivelvollisten suosimista opiskelijavalinnoissa voi pitää oppivelvollisuuden lakisääteisyyden vuoksi perusteltuna, SLL:n mielestä tavoitteeksi tulee kuitenkin asettaa se, että jokaiselle lukioon ja TUVAan haluavalle hakijalle, jolla on riittävät edellytykset opintoihin, on tarjolla opiskelupaikka. TUVA-koulutuksen tarjonnassa on paljon alueellista vaihtelua, minkä vuoksi tukea tarvitsevat nuoret voivat jäädä peruskoulun jälkeen tyhjän päälle. Olisi koko yhteiskunnan kannalta epäedullista, jos

kouluttautumiseen motivoituneita ja tukea tarvitsevia ihmisiä käännytetään valmentavasta koulutuksesta pois. Siksi valtion on osaltaan varmistettava TUVA-koulutuksen riittävä ja alueellisesti tasainen tarjonta.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän mukaisessa TUVAssa opiskeli syksyllä 2024 19-kertainen määrä opiskelijoita suhteessa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän mukaiseen TUVAan. Siten ammatillisen koulutuksen järjestäjät muodostavat TUVAn järjestäjien selkeän enemmistön. Esitysluonnoksessa todetaan, että TUVAn järjestämisen käytänteet vaihtelevat alueellisesti. Opiskelijoita saatetaan ryhmitellä ”ammatillisen koulutuksen tutkintoon valmentavaan koulutukseen” ja “lukiokoulutuksen tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen” heti opintojen alussa. Myös mahdollisuudet suorittaa eri koulutuksen osia ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa vaihtelevat alueellisesti.

SLL näkee kaikki edellä mainitut seikat osoituksena siitä, että lainsäätäjän alkuperäinen tavoite TUVAn valmentavuudesta molempiin toisen asteen koulutuksiin ei nykyisellään toteudu. SLL pitää tärkeänä, että TUVA-koulutuksen järjestäjät velvoitetaan nykyistä vahvemmin mahdollistamaan molempien toisen asteen koulutusmuotojen tutkinnon osien suorittaminen. Molempien koulutusmuotojen tutkinnon osien suorittamisen tosiasiallinen mahdollisuus tulee varmentaa järjestämislupien yhteydessä. TUVA-koulutuksen toimivuuteen molempien toisen asteen koulutusmuotojen kannalta tulee myös kohdistaa valvonnallisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan se, että nuoret voivat hakeutua TUVAsta myös lukiokoulutuksen puolelle. TUVA-koulutuksessa on myös syytä kiinnittää huomiota opiskelijoiden ohjaukseen, on kriittinen vaikutus siihen, näkevätkö TUVA-opiskelijat lukiokoulutuksen mahdolliseksi poluksi itselleen.

Hallituksen esitysluonnoksessa tuodaan esille, kuinka Suomessa oli viime vuonna yhteensä 164 sellaista perusopetuksen päättötodistuksen saanutta nuorta, jotka eivät saaneet tai vastaanottaneet opiskelupaikkaa. 1 703 toisen asteen ja nivelvaiheen opiskelijaa oli viime vuonna katsottu eronneeksi tai heidän opiskeluoikeutensa oli peruutettu. SLL näkee, että näiden nuorten auttamiseksi tarvitaan moniammatillista nuorisotyön, oppilaitoksen ja sote-ammattilaisten välistä yhteistyötä sekä kuntien ja oppilaitosten ohjauksen ja nuorisotyön lisäresursointia. SLL näkee, että hallituksen valtionosuuksiin kohdistamat leikkaukset ovat suoraan ristiriidassa koulupudokkuuden ehkäisyyn ja vähentämiseen liittyvien tavoitteiden kanssa.

Helsingissä 19.10.2026

Pietari Meriläinen
Puheenjohtaja

Sara Sipilä
Pääsihteeri

Lisätietoja:
Vaikuttamisen asiantuntija Jenni Suutari, 050 395 5334, jenni.suutari@lukio.fi